

Ärende: VN/558/2022

Utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som omorganiserar den offentliga arbetskrafts- och företags servicen

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Pietarsaaren kaupungin lausunto TE2024-julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisen lakiesitystä koskien:

Yleisesti

TE2024-uudistus on kokonaisuutena tervetullut ja tukee elinvoimaisuuden vahvistamista. Kunta ja elinkeinoelämä ovat keskeisessä roolissa työllisyyden hoidossa, ja tiivis yhteistyö osapuolten kanssa on ratkaisevaa työllisyyden hoidossa. Olemme kuitenkin huolestuneena seuranneet lakiesityksen valmistelua ja loppuesitystä, sillä esitetty malli heikentää kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa. Työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta (TYP) ehdotetaan säädettäväksi uusi laki. Pietarsaaren seudun kunnat ovat yhteisessä lausunnossaan kyseenalaistaneet sen, että kuntia ei ole huomioitu monialaisen tuen yhteistoimintamallissa. Verkostossa olisivat mukana työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Verkostoon tulee lisätä kunta toimijana. Ilman kunnan mukanaoloa kyseiseen toimintaan kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida yhteensovittaa kunnan muiden toimintojen kanssa.

Kunnalla on täällä vahva rooli työllistämisessä. Työttömyysprosentti on matala, ja aktivointiaste on monien vuosien aikana ollut ylivoimaisesti korkein verrattuna muihin kuntiin ja alueisiin. Selitys tähän on kunnan vahva rooli ja vastuu työllisyysasioissa.

Uusi esitetty lakiehdotus on ristiriidassa hallituksen työllisyyspaketin kanssa. Hallitus on esittänyt merkittäviä uudistuksia, jotka tähtäävät työllisyyden nostamiseen ja kuntien vastuun lisäämiseen. Varsinkin vaikeasti työllistyville toimivat palveluketjut ovat ratkaisevia. Yksi tärkeä tavoite

uudistuksilla on taata yrityksille työvoimaa. Jatkuva oppiminen on tärkeä osa työllisyyden hoidossa, ja siinä kunnan rooli on vahva ja merkittävä. Uudistuksilla halutaan rakentaa parempaa ja toimivampaa toimintaa, ja sen takia kunnan vaikutusmahdollisuuksia pitää jatkossakin hyödyntää. Tätä ei ole riittävästi turvattu uudessa lakiesityksessä, mikä näkyy muun muassa suunnitelmassa erottaa järjestämis- ja rahoitusvastuu eri organisaatioihin ja heikentää kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa vaikeasti työllistettävien työllistämiseen poistamalla kunnilta palkkatukimahdollisuus. Kuntien vapaaehtoisesti työllisyyteen resursoimat panostukset saattavat esityksessä liian tiukasti määritellyn järjestämisvastuun määrittelyn myötä vähentyä, jolloin työllisyysasteen nostamiseen liittyviä tavoitteita on entistä vaikeampi saavuttaa.

Laajan työttömyyden kriteeri on esityksessä linjattu siten, että se kattaa myös työllistetyt (mm. palkkatukityöllistetyt). Palkkatuella työllistetyt lisäävät siten kriteerin kasvaessa yksittäisen kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Useammassa kunnassa on iso ryhmä palkkatuella työllistettyjä. Uuden mallin mukaan kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen, jolloin aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt putoavat laajan työttömyyden kriteerien ulkopuolelle. Tämä vaikuttaa suoraan kunnan valtionosuuteen. Palkkatukityön tulee olla mahdollinen kunnissa siten, että kyseiset henkilöt lasketaan osaksi laajan työttömyyden kriteeriä, ja että heistä aiheutuvat kustannukset laskettaisiin ja raportoitaisiin siten, että ne vaikuttavat valtionosuuspohjaan.

Tietosuojan tulisi mahdollistaa tarpeellisten asiakkaiden henkilötietojen vaihto koko työllisyysverkoston sisällä. Jos tällaiseen, ns. yhden luukun palveluperiaatteeseen ei tulevalle muutoksella asiakkaan kannalta päästä, vesittää se alkuperäisen tavoitteen työllisyysasioiden kokonaiskoordinoinnista koko verkoston kesken. Kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta, ja kuntouttavan työtoiminnan jatkopolkuna ovat mm. työkokeilut ja palkkatukityöt, jotka puolestaan kuuluvat työvoimaviranomaisille. Asiakkaan kannalta on välttämätöntä, että työllisyysverkoston sisällä voidaan siirtää tarpeellisia asiakastietoja hyvinvointialueen ja kunnan välillä. Pietarsaaren kaupunki esittää, että laissa on vahvistettava perusta tiedonvaihdolle.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismuutokset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Pietarsaaren kaupunki haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

Rahoitus

Kunnille siirtyvien tehtävien rahoituksen määrittelyssä tulee arvioida tehtävien laajuutta ja vaativuutta. Lakiesityksessä rahoitusvastuu on kunnalla ja järjestämisvastuu on hyvinvointialueella. Tämä jako ei ole hyvä. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolla on rahoitusvastuu. Hyvinvointialueella ei ole kannustamia suhteessa työllistämiseen, kun rahoitusvastuu on kunnalla. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet edistää sosiaali- ja terveyspalveluja saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille. Mikäli tämä jako toteutuu, myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuu pitkään työttöminä olleiden kustannuksista, kuten osasta työttömyysturvan perusosaa pitkäaikaistyöttömien kohdalla. Kunta ei voi olla rahoitusvastuussa hyvinvointialueen tuottamien palveluiden tuloksista.

Kunnan mahdollisuudet vaikuttaa nopeasti ja joustavasti vaikeasti työllistettävien ja pitkäaikaistyöttömien ryhmään häviää lakiehdotuksen mukaan. Tämä ryhmä tarvitsee kunnan joustavuutta. Seudulla on alueittain työvoimapula, joten ne, jotka pystyvät töihin pääsevät töihin. On huoli, että järjestämisvastuu toisessa organisaatiossa vaikeuttaa kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa nykyisillä menetelmillä työttömyyteen, varsinkin vaikeasti työllistettävien kohdalla.

Resurssit

Jotta uudistus voi saavuttaa tavoitteensa, tulee resurssien ja toimintojen rahoituksen olla oikeassa suhteessa, ja siirrettävien toimintakokonaisuuksien tulee olla asiakaslähtöisiä ja koostua selkeistä kokonaisuuksista.

Työllistämisalueiden kunnat siirtävät järjestämisvastuun vastaavalle kunnalle tai kuntayhtymälle. Yhteistyöalueen muodostuessa on tärkeää huomioida kuntien tarpeet. Suurilla alueilla on vaikeaa kohdata pienen ihmisen tarpeet yhdenvertaisesti, minkä vuoksi järjestämisvastuun ja rahoituksen tulee olla samoissa käsissä.

Työllisyysalueen pitää olla seudullisesti yhtenäinen, ja työmarkkinoita ja työmatkoja ajatellen toimiva. Pietarsaaren seutu on kaksikielinen, minkä vuoksi olisi hyvä huomioida kieliaspekti. Aikaisemmin tämä on huomioitu kriteerinä hallinnollisissa uudistuksissa.

Palkkatuki

Palkkatuella työllistäminen kuuluu osaksi työllistämistoimia, joilla voidaan vaikuttaa laajaan työttömyyteen. Jatkossa palkkatuella työllistäminen koskettaa vain yrityksiä ja 3. sektoria, sillä kunta ei voi myöntää itselleen palkkatukea. Katsomme että tämä on epäoikeudenmukaista. Kunta on tähän mennessä, matalalla kynnyksellä palkkatuen kautta, ollut vaikuttava mahdollistaja jatkotyöllistämässä. Katsomme että kunnalle tulisi jatkossakin taata tämä mahdollisuus.

Palkkatuella työllistävän pitää jatkossakin saada laskea lomaraha- ja lomakorvauskustannukset niihin kustannuksiin, jotka korvataan palkkatuella. Palkkatuen kesto tulee säilyttää nykyisellään, ei lyhentää.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Emet Eva-Maria
Staden Jakobstad